

Vilko šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

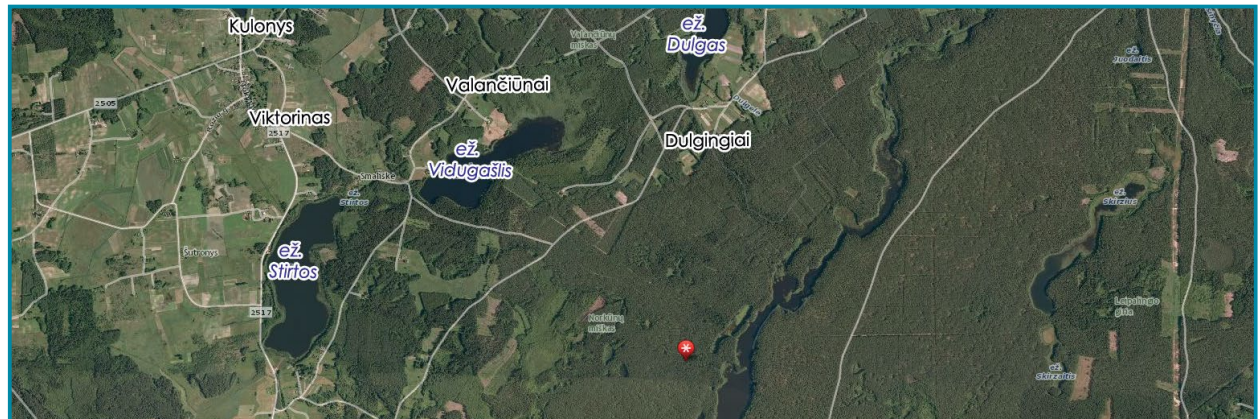
Norkūnų šaltinis

Koordinatės

LKS: 489195; 5985570

Adresas

Lazdijų r. sav., Veisiejų sen., Seiros žemupio užlieto Baltosios Ančios hidroelektrinės tvenkiniu vakarinė pakrantė, pasroviui apie 1,3 km palei Seirą (į PV) dešiniuoju krantu nuo Dulgelės intako ir apie 2 km į R–ŠR nuo Norkūnų kaimo. Ieškant teks šiek tiek pavažinėti Norkūnų miške persikertančiais keliukais, kol surasit tankmės paslėptą versmėtai krantais upeliuką Veisiejų miškų urėdijos Paliepio girininkijos (113 kv., 16 skl.) valdose. Patogiausia šaltinio ieškoti nuo Leipalingio–Kapčiamiesčio rajoninio kelio (plento) pavažiavus iš Leipalingio apie 8 km ir prie Viktorino, toliau tarp Stirtos ir Vidugašlio ežerų sukti rytų kryptimi į miškus. Nuo asfalto iki Vilko šaltinio taip teks nuvažiuoti dar apie 5 km, nesant krypties nuorodų. Šaltinis yra hidrogeologinis gamtos paveldo paminklas, 2000 m. paskelbtas vertingu saugomu kraštovaizdžio objektu

Aplinka

Leipalingio–Kapčiamiesčio apylinkės yra ežeringoje ir miškingoje Dainavos lygumoje. Kaip lygumai jos paviršiaus reljefas itin sudėtingas, nes ši vaizdingą Dzūkijos pakraštį kerta daugybė siaurų ežeringų dubaklonių (rinų), kurių tinklo tankumas tankiausias nei kitur Lietuvoje. Iš pietų pusės, nuo pasienio atsidriekia kauburiuoti ir banguoti, gausiai apaugę šilais ir net pasipuošę atokiai viena nuo kitos išsidėsčiusiomis kontinentinėmis kopomis (vIV) Kapčiamiesčio fluvio-glacialinės lygumos smėlynai (fIIIgr). Jie nuo paviršiaus atviri, palankūs infiltracijai. Užsikloję smėliai net apie 10–20 m storio, o pagrindą dažniausiai sudaro Grūdės laikmečio pagrindinė (gIIIgr) morena. Smėliniai ir žvyriniai gruntai su jauriniais šilainiais dirvožemiais mažai karbonatingi, perplauti (vietomis supustyti) ir labai laidūs vandeniui. Iš šiaurės vakarų, nuo aukštesnių pakilimų pusės, žemės paviršius per lygumas 120–110 m NN altitudėse todydžio žemėja, pakeliui atsiverdamas ežerais, link ženkliai įsirežusio (77–83 m NN) Nemuno senslėnio. Veisiejų–Ančios ežerynas yra beveik vienodoje su požeminio vandens pjezometrinio lygiu padėtyje.

Jį daugiausia maitina gruntinis vanduo, dėl smėlio gruntų gausos paviršiniam ir šlaitiniam nuotėkiui sąlygos čia prastos, bet net daugiau kaip 5 l/s km² padidėja požeminis nuotėkis. Smėlynais nuklotoje plačioje mitybos srityje, žemyn slūgstančius dinamiškus srautus lemia didelė infiltracinė mityba, kurios modulis net 7–9 l/s km² arba 35–45 proc. nuo atmosferinių kritulių. Dinamiški gruntinio vandens srautai girdo ne tik paviršinius telkinius ir tėkmes, bet nenuspėjamai erozijos išplautose vietose atveria neretas versmes. Vilko šaltinis atsiveria nuošaliame miško upelio slėniuke, žiotimis nukreiptame tarp šešių ežerėlių virtinės vakariniame (dešiniajame) Seiros upelės (48 km), o tiksliau čia patvenkto tvenkinio krante. Ties šaltiniu Seirą su vienu iš šių pailgų ir kiek didesnių ežerėlių jungia nedidelė protaka, nuo šaltiniuoto upeliūkščio žiočių atskirta smailiai pailgu ir beveik priešingą tvenkinio krantą siekiančiu kyšuliu (ragu).

Dabartinė būklė, kaptazas

Šaltinis nekaptuotas, sunkiai randamas, nėra nuorodų. Nors kažkur ties juo miške yra pastatyta medinė rodyklė su užrašu „Vilko šaltinis“, o kiek pavaikščioję

šalia paversmiai kairiojo šlaitelio viršuje rasime ir lentelę (VI „Veisiejų miškų urėdija“ Paliepės girininkija. Kertinė miško buveinė. Upelio šlaitas, kv. 113, skl. 16, 20). Greta slėnyje ir veržiasi šaltinis. Ties šaltiniu upelis iš šiaurinės pusės išore apriečia nedidelę eolinio smėlio (vIV) pakilumą (110–110,9 m NN), apie 2,5 km pailgai supustytą dešiniajame Seiros krante. Po ja ir slėnyje atsidengia jau fluvio-glacialinės (fIIIgr) kilmės smėlis, iš kurio palei vagą abiejuose krantuose pasirodo ne viena vandeniui plūstanti versmė. Slėnio dugne ir šlaituose iš geltono smėlio veržiasi vanduo, išgraužomis nutekėdamas į vagą. Vanduo sruva griovuoto slėniuko su stabiliais šlaiteliais dugnu ŠR kryptimi, vėliau jo tėkmė pasuka į rytus. Srauniai srovendamas nukrenta net apie 7 metrus žemyn ir įsilieja į patvenktą Seirą. Slėnio dugne ir šlaituose auga eglynas su pušimis ir beržais, virš jų pakilumose – išlakus pušynas. Vieta nuošali (tikra „vilkinyčia“), versmės retai lankomos ir neteršiamos. Kartais keliuku, kas pažįsta vietovę, vedančiu greta šaltinio, atvažiuojama į gražų pusiasalį su laukyme (aikštele), esančiais prie Seiros jos šaltiniuoto intakėlio žiotyse.

Vandens fizikinės savybės

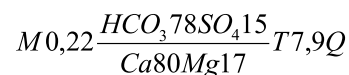
Vanduo skaidrus, bekvapis, švarus. Nėra geležies nuosėdų. Išmatavus mobiliu matuokliu (2014-06-02) vanduo buvo 7,9 °C temperatūros, neutralus (pH = 7,10). Savitasis elektros laidis (SEL) – 239 μS/cm, vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas Eh = -14 mV, deguonies (O₂ = 7,1 mg/l).

Vandens cheminės savybės

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų (224 mg/l). Jis minkštas, bendrasis vandens

kietumas 2,7 mg-ekv/l. Vandenyje nedaug natrio (2,08 mg/l), chloridų (7,87). Amonio neaptikta, o nitritų – 0,03 mg/l, nitratų – 0,68 mg/l. Vandenyje ištirpusios geležies koncentracija 0,18 mg/l.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	224		
Sausoji liekana 180 °C	152		
Bendrasis kietumas		2,70	
Karbonatinis kietumas		2,33	
Nekarbonatinis kietumas		0,37	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	7,87	0,22	7,33
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	21,00	0,44	14,67
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	141,94	2,33	77,67
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,03	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	0,68	0,01	0,33
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	2,08	0,09	3,23
Kalis, K ⁺	0,08	0,00	0,00
Kalcis, Ca ²⁺	44,53	2,22	79,57
Magnis, Mg ²⁺	5,90	0,48	17,20
Amoniakas, NH ₄ ⁺	< 0,03	0,00	0,00
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,35		
Permanganato skaičius, mg O/l	4,80		
Bendroji geležis, Fe mg/l	0,18		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	241		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

Nėra.

Tipas

Krentantis (erozinis), nedidelio intako slėniuke

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Vidutinio vandeningumo, reikšmingas. Žemiau šaltinio, nutekančiame upelyje ne mažesnis kaip 40–50 m³/h (įvertinta vizualiai)

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis, sulfatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas, Z. Zanevskij, K. Kadūnas, 2014